

'Laat ouders rapport- cijfers geven aan school'

4

7 november 2012:
'Een goede start met de VVE'

8

PAOO *courant*

nummer 10
maandag 13 augustus 2012

www.paoo.nl

PvdA en D66 zetten samen de schouders onder ouderbetrokkenheid in het onderwijs

Meer invloed voor ouders in het onderwijs

Den Haag – Dat ouders een belangrijke rol vervullen bij de onderwijsprestaties van hun kinderen, daar is nauwelijks nog discussie over. Maar de concrete invulling ervan op schoolniveau laat nog te wensen over, vinden Metin Çelik (PvdA) en Boris van der Ham (D66). Hun betrokkenheid kan omhoog, evenals hun invloed.

Ouderbetrokkenheid

FORUM maakt zich sterk voor gelijke onderwijskansen voor allochtone kinderen. Ouderbetrokkenheid is hierin een belangrijke factor. Wat zijn de plannen van uw partij als het gaat om ouderbetrokkenheid en de positie van ouders in het onderwijs?

Çelik: "Artikel 23 van de Grondwet over de vrijheid van onderwijs was ooit bedoeld om de positie van ouders te versterken. Onderwijs is bedoeld voor docenten, leerlingen en ouders, maar in de loop der tijd zijn de schoolbesturen steeds machtiger geworden terwijl de gouden driehoek (docenten, ouders en leerlingen) meer op de achtergrond zijn beland. Het wordt hoog tijd om de macht in het onderwijs weer in balans te brengen. Mijn voorstel is om het leerrecht in artikel 23 op te nemen. Ik zal ook proberen de ruimte voor ouders juridisch te vergroten en te werken aan handhaving hiervan. De onderwijsinspectie zou in mijn ogen minder moeten onderzoeken

en zich meer moeten focussen op het houden van toezicht, signaleren en sanctioneren. De positie van ouders moet geborgd worden. Zoals het nu is geregeld, zijn er voor ouders die een conflict hebben met school weinig mogelijkheden om het leerrecht van hun kind te beschermen. Daarom is de PvdA voor een betere klachtenregeling voor ouders. Een van onze voorstellen is om een landelijk steunpunt voor ouders in te stellen waar alle expertise van alle ouderbelangenorganisaties worden gebundeld. Nu ben je als ouder afhankelijk van de toevallig beschikbare deskundigheid. Ook willen we graag het experiment in Amsterdam met de gemeentelijke ombudsman uitbreiden naar andere gemeenten. Een ander voorstel is dat in jaarverslagen vermeld moet worden hoeveel klachten er zijn en vooral ook waarover die klachten gingen en op welke wijze en op welk termijn het is opgelost. Daarmee wordt er druk gelegd op schoolbesturen om dit soort klachten goed op te lossen en openheid van zaken te geven."

Van der Ham: "Voor mij is ouderbetrokkenheid essentieel voor goed onderwijs. Samen met de school spelen ouders een belangrijke rol bij de vorming van hun kind. Ouders moeten betrokken worden bij de school van hun kinderen, maar het is ook belangrijk dat ouders zich betrokken voelen bij de school. De school en thuis zijn geen gescheiden werelden, maar liggen in elkaars verlengde. Ouders kun-

Çelik: Schoolleiders moeten erop aansturen dat leerlingen en ouders weer prioriteit zijn.

nen op verschillende manieren betrokken worden, daar is geen blauwdruk voor. D66 gelooft niet in dwang maar wil ouders prikkelen om betrokken te zijn. Dat kan door het inrichten van ouderkamers, het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten op school en het initiëren van gesprekken tussen ouder, kind en leraar. Ook het organiseren van activiteiten voor ouders vergroot de betrokkenheid. Om toekomstige leraren voor te bereiden op goed contact met de ouders moet hier op de lerarenopleidingen aandacht aan worden besteed. Ook wil D66 de ondersteuning van ouders in medezeggenschapsraden verbeteren. Een ander, erg belangrijk punt voor D66 is het wettelijk leerrecht. Hiermee willen wij er voor zorgen dat kinderen die ongewenst thuis zitten, omdat een school ze niet kan of wil hebben, gewoon naar school kunnen."

Çelik: "Ik vind verder dat schoolleiders ook een belangrijke rol hebben als het gaat om de rechten en plichten van ouders. Docenten, ouders en leerling vormen de gouden driehoek. Helaas lijkt het onderwijs tegenwoordig niet te draaien om deze gouden driehoek maar om de schoolbesturen. Schoolleiders moeten erop aansturen dat leerlingen en ouders weer prioriteit zijn. Zij kunnen ervoor zorgen dat ouders informatie krijgen over hun rechten. Ze kunnen daar bijvoorbeeld een themamiddag of avond over organiseren. Schoolleiders zijn überhaupt de spil in het versterken van de ouderbe-

trokkenheid, zij moeten erop aansturen dat er goed contact is tussen leerkrachten en ouders. Als de opkomst bij een thema-avond zeventig procent is dan moeten ze met het team bespreken hoe zij nog meer ouders kunnen betrekken zodat ze dicht in de buurt van honderd procent komen. De schoolleider moet richting geven, doelen formuleren, kritische vragen stellen en opbrengsten meten."

Meertaligheid

Er is geen aandacht meer voor de thuistaal sinds in 2003 het Onderwijs in Allochtone Levende Talen (OALT) is afgeschaft en op scholen ontbreekt het nogal eens aan kennis over factoren die een rol spelen in de tweede taal verwerving. Veel ouders die thuis met hun kinderen de moedertaal spreken, krijgen op school het advies om thuis Nederlands te spreken. Terwijl uit onderzoek blijkt dat de kinderen die hun eigen taal goed spreken, het Nederlands ook beter onder de knie krijgen. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Çelik: "Wetenschappers zijn wat dat betreft net mensen. Er zijn evenveel wetenschappers die het tegenovergestelde beweren. Als persoon en Kamerlid ben ik overtuigd van de eigen kracht van mensen. Zoveel mogelijk Nederlands praten kan nooit slecht zijn. Ik ben zelf voorstander van tweetalige opvoeding. Anderen zitten er anders in. Even goede vrienden. In

vervolg op pag. 2

© Sluitende aanpak

Vrijwel elke basisschool heeft ermee te maken: de moeilijk bereikbare ouders. Wat kun je als school ondernemen om misschien toch tot deze categorie ouders door te dringen? FORUM werkt met drie Zaanse basisscholen aan een sluitende aanpak. Pag. 2

© In contact met moeilijk bereikbare ouders

Demissionair minister Van Bijsterveld benadrukt het belang van een beter contact tussen ouders en school. Welke ouders heeft Van Bijsterveld precies voor ogen? Ze noemde de drukke tweeverdieners, maar het gaat ook om de allochtone ouders die slecht Nederlands spreken en het hoofd met moeite boven water weten te houden. Wie zijn ze en hoe bereik je ze? Pag. 3

© Meer talen, meer kansen

Meertaligheid wordt volgens prof. dr R. Salverda als nadeel weggezet. Vanuit het tweetalige Friesland legt hij de link naar het verstedelijkte westen waar zoveel migrantenkinderen óók tweetalig zijn. Dat te negeren, is verspilling van talent, vindt hij. Pag. 4

© Op zoek naar dromen

Armoede, een negatief zelfbeeld, taalachterstand en onzichtbare ouders. Niet de meest kansrijke kenmerken voor leerlingen in het praktijkonderwijs Toch weet Rijk Vlaanderen deze leerlingen te motiveren en ze een toekomst voor te spiegelen. Hoe? Door te durven dromen. Pag. 5

© Goed Turks of krom Nederlands?

Op de Lukasschool in Utrecht krijgen allochtone ouders tegenwoordig het advies om thuis gewoon Turks of Marokkaans, of wat de 'thuistaal' ook maar mag zijn, te praten met hun kind. "Veel praten met je kind, voorlezen, uitleggen. Zodat het een rijke woordenschat opbouwt. Op school lukt dat dan ook wel in het Nederlands." Pag. 6

© Een hecht VVE-koppel

Mag een peuter of kleuter nog gewoon onbekommerd spelen? Ja natuurlijk, maar spelenderwijs kun je ook leren. Veel leren. De hele dag door. Zoals op peuterspeelzaal De Lorzie en de onderbouw van basisschool De Pionier. "Vanaf het tweede jaar pakken we zo'n kind al op." Pag. 7

Van der Ham: Ik wil dat meer ouders deelnemen aan de medezeggenschapsraden.

vervolg van pag. 1

mijn ogen speelt het verwachtingspatroon van leerkrachten ook een grote rol bij de leer- en taalachterstand van kinderen. Ik geloof niet dat alles uit een kind wordt gehaald op alle scholen. Daar valt nog veel winst uit te halen. Maatwerk en begeleiding is niet altijd even goed geborgd, bleek onlangs ook uit de besteding van achterstandsgelden, de zogenaamde gewichtenregeling. Er zijn veel goede leerkrachten, als zij kijken naar het individuele kind en maatwerk leveren, dan is bij kinderen die thuis geen Nederlands spreken aandacht voor de verwerving van tweede taal noodzakelijk. De focus van de laatste jaren op opbrengstgericht werken zal hier een positieve bijdrage aan leveren."

Van der Ham: "Ouders spelen een belangrijke rol in het versterken van een balans tussen de eerste en tweede taal. Maar niet alleen. Het afschaffen van OALT in 2003 is volgens D66 geen vooruitgang geweest. Een versterking van de thuistaal heeft positieve effecten op de beheersing van het Nederlands. Het leren van twee talen versterkt elkaar. Dat was toen overigens al bekend. D66 is wel blij met lokale initiatieven als taallessen aan huis of taalcoaching om ouders te helpen bij het versterken van de taalvaardigheid van hun kinderen. Met de factoren die een rol spelen in de tweede taalverwerving wordt dan rekening gehouden."

Çelik: "Ouders hebben een belangrijke rol in de taalontwikkeling van het kind, het is daarom zeker goed om thuis zoveel mogelijk Nederlands te praten, maar ik wil niets regelen over het verplichten van ouders om thuis Nederlands te spreken zoals de PVV onlangs in de tweede kamer voorstelde."

Pluriformiteit

Wat vindt u ervan dat in de grote steden de leerlingpopulatie voor minimaal vijftig procent uit allochtone leerlingen bestaat, maar dat deze groepen nauwelijks vertegenwoordigd zijn in de bestaande structuren in het onderwijs?

Çelik: "Het klopt dat deze groepen nauwelijks vertegenwoordigd zijn in de adviesraden van de regering en de Tweede Kamer. Dat vind ik erg spijtig. Een excuus hiervoor kan er ook niet zijn. Inmiddels zijn er meer dan genoeg tweede en derde generatie allochtone Nederlanders die veel te bieden hebben. Ik zou graag zien dat het onderwijsveld nog meer dan nu het geval is, representatief wordt zodat we met elkaar de juiste keuzes kunnen maken in het onderwijs."

Van der Ham: "Zoals ik al aangaf, is wat mij betreft ouderbetrokkenheid heel belangrijk voor goed onderwijs. Door de formele betrokkenheid beter

te regelen, willen we de mogelijkheden vergroten om ouders deel te laten nemen aan de medezeggenschapsraden. Vanzelfsprekend is het daarbij wenselijk dat de deelname niet beperkt blijft tot ouders van een klein deel van de leerlingen van de school, maar dat iedereen vertegenwoordigd wordt. Scholen zouden zich in kunnen zetten om de deelname van ouders aan medezeggenschapsraden te stimuleren."

Beroepsonderwijs

Waarom vindt u dat ouders ook betrokken moeten zijn in het mbo, ook al zijn leerlingen hier grotendeels al meerjarig?

Çelik: "Ouderbetrokkenheid is hard nodig, dit is wat mij betreft onafhankelijk van de leeftijd van het kind. Nu komen veel ouders er vaak laat achter als hun kind verzuimt. Als zij hier direct over worden geïnformeerd kunnen ze hier een rol in spelen. Het is overigens niet altijd nodig dat er fysiek contact is, school kan ook telefonisch of per mail contact onderhouden met ouders."

Van der Ham: "Leerlingen op het mbo stoppen nogal eens vroegtijdig met hun opleiding. Dat is ongelooflijk zonde. Door ouders bewust te maken van de zaken die er spelen op de onderwijsinstelling van hun kind kun-

nen we ervoor zorgen dat ouders het gesprek met hun kinderen aangaan. Meer ouderbetrokkenheid in het mbo kan helpen in de strijd tegen vroegtijdig schoolverlaten. Of dat nu in formele zin is, zoals medezeggenschaps-

raden, of op een andere manier. Het gesprek tussen ouders en school zullen we moeten aanzwengelen."

Sluitende aanpak doorbreekt negatieve spiraal

Zaandam – Moeilijk bereikbare ouders: een fenomeen waar elke basisschool mee te maken heeft. Wat zijn het voor ouders? En waarom houden ze zich afzijdig? Intrigerende vragen, maar belangrijker nog is wat je als school kunt ondernemen om misschien toch tot deze categorie ouders door te dringen. FORUM werkt met drie Zaanse basisscholen aan een sluitende aanpak.

In de ideale situatie liggen school en thuis in elkaars verlengde. Bij moeilijk bereikbare ouders is dat besef volgens basisschool Tamarinde onvoldoende

'doorleefd'. Een andere factor is angst voor confrontatie: ouders zijn bang te horen dat hun kind niet goed kan meekomen, of dat zij misschien iets verkeerd doen. Het opmerkelijke is dat leerkrachten vaak dezelfde angst aan de dag leggen. Omdat het niet lukt met ouders in contact te komen, raken ze gefrustreerd en laten de zaak op z'n beloop. Komt het dan eindelijk toch eens tot een ontmoeting, dan dreigt het gevaar dat negatieve verwachtingen over en weer worden bevestigd. Zo'n gesprek gaat dan immers al gauw over dingen die niet zo goed lopen. Een negatieve spiraal dus.

Groepen onderscheiden

Basisschool Willibrord verdeelt moeilijk bereikbare ouders in drie groepen. Ten eerste ouders die zo in de (sociale, psychische, financiële) problemen zitten dat ze geen 'mentale ruimte' hebben om zich bezig te houden met de school. Dan is er de groep van buitenlandse, slecht geïntegreerde ouders, die zowel een taal- als psychische barrière ervaren. En tot slot de groep die eigen, afwijkende ideeën heeft over de samenwerking tussen school en ouders. De school moet zich niet met hun zaken (opvoeding van de kinderen) bemoeien en/of zij zien geen belang in samenwerking.

De drie groepen vragen elk een eigen benadering. Zo is het zinvol voor de 'probleemouders' een hulpaanbod te creëren. Meegaan naar hulpverlening bijvoorbeeld of contacten leggen met externe instanties. In alle gevallen is het van belang al direct bij de intake duidelijkheid te scheppen over verwachtingen en verplichtingen, en het belang van actieve betrokkenheid te bespreken.

Andere ouders inzetten

Onconventionele wegen bewandelt basisschool De Roos. Bij een inventarisatie bleken twaalf ouders in de categorie 'zeer moeilijk bereikbare

ouders' te vallen. Zij komen niet naar oudergesprekken en verschijnen nooit op school. Voor moeilijk bereikbare ouders zal de school, inclusief de leerkrachten, altijd een formeel karakter houden. Daar valt weinig aan te doen. De drempel blijft. Daarom zet de school andere, wél actieve ouders in om contact te leggen. En dat blijkt te werken. Eerst heeft ieder van deze actieve ouders op een vrijblijvende, laagdrempelige manier kennisgemaakt met een zogenaamde

Als beloning voor hun inzet krijgen 'lok-ouders' een etentje aangeboden van de school

onzichtbare ouder door samen thee te drinken. Vervolgens gaan ze iets gezamenlijk ondernemen, bijvoorbeeld met de kinderen naar het speelpaleis, en daarna voor het eerst de school in. Doel bereikt. Als beloning voor hun inzet krijgen deze 'lok-ouders' een etentje aangeboden van de school.

Eerste stap

Op basisschool Tamarinde gaat een aantal leerkrachten, op advies van FORUM, eerst in kaart brengen wie deze moeilijk bereikbare ouders zijn. De volgende stap is dat de leerkracht het initiatief neemt om geregeld met de ouders op positieve wijze in gesprek te gaan door op de ouder af te stappen of door te bellen en zo aan een vertrouwensrelatie te werken. De school gaat ervan uit dat ook het contact met deze ouders verbetert als deze aanpak systematisch wordt uitgevoerd.

In contact met moeilijk bereikbare ouders

De Haagse politiek wil dat ouders meer betrokken zijn bij de school van hun kind. Demissionair minister Van Bijsterveldt benadrukt in kranten, op radio en tv het belang van een beter contact tussen ouders en school, dat moet leiden tot betere leerprestaties en een prettiger onderlinge sfeer. Ze besloot zelfs een aparte leerstoel 'ouderbetrokkenheid' in het leven te roepen. Welke ouders heeft Van Bijsterveldt precies voor ogen? Ze noemde drukke tweeverdieners die de au-pair sturen als er een klusje op school moet gebeuren. Maar het gaat ook om de allochtone ouders die slecht Nederlands spreken en het hoofd met moeite boven water weten te houden. Wie zijn ze en hoe bereik je ze?

De ouders van de vijftienjarige Melissa hebben net een huis gekocht in Amsterdam-Osdorp, een patio-woning. Haar vader, de heer Ramesar, gaat iedere ochtend om half zeven van huis. Hij is voorman van de afwassers in een groot ziekenhuis. Zijn van oorsprong Keniaanse vrouw maakt schoon in een verpleegtehuis. Als ze daar om vier uur 's middags klaar is, gaat ze naar haar volgende baantje. Om zeven uur haalt haar man haar op. Alleen met de bus reizen gaat niet. Ze kan de straatborden niet lezen en haar man wil niet dat ze verdwaalt. Uitgeput komen ze 's avonds thuis en daar wachten hun twee dochters.

Toen het gezin nog in de Bijlmer woonde, gingen de meisjes naar een Hindoestaanse basisschool en werden ze door hun oma opgevangen. Nu hun droom – een eigen huis – is gerealiseerd, blijkt hoe groot de financiële last is. Osdorp blijft voor hen een vreemde buurt, ze kennen er niemand. Melissa mist haar oude vertrouwde omgeving, ze is de laatste tijd zichzelf niet. Ze spijbelt en lijkt wel depressief. Ramesar weet zich geen raad met zijn dochter. Hij zou naar haar mentor willen gaan maar dat durft hij niet. Als de school het initiatief zou nemen contact met hem op te nemen, zou hij de mentor in vertrouwen nemen, zegt hij.

Pas verwachtingen aan

Yasmina is veertien jaar en zit in het tweede jaar van het vmbo. Een mooi meisje met een bos donkere krullen. Ze woont met haar moeder, mevrouw Yilmaz, haar broertje en twee zusjes in de Amsterdamse Baarsjes. Haar vader die in het verleden drank- en gokverslaafd was, is ergens anders gaan wonen. Haar moeder spreekt, net als oma, geen Nederlands. Dat heeft ze twaalf jaar geleden, na de geboorte van haar derde dochter opgegeven. Ze is te druk is haar excuus, en bovendien is ze vaak ziek.

De directeur van de basisschool waar de twee jongste dochters zitten, zegt dat de situatie van deze moeder niet ongebruikelijk is. Een moeder die er alleen voorstaat en die nauwelijks kan lezen en schrijven. "Pas als school je verwachtingen aan bij zo'n gecompliceerde situatie", zegt de directeur die zelf al jaren een goed contact met deze moeder heeft. Ze doet wat ze kan, is zijn conclusie. Hij gaat zich pas zorgen maken als de kinderen mishandeld worden of wanneer ze met een lege maag op school verschijnen. En daar is geen sprake van.

Wees streng maar rechtvaardig
Geldzorgen, huwelijks- en gezondheidsproblemen: veel ouders komen er domweg niet aan toe om zich met de school van hun kind bezig te houden. Tot voor een aantal jaren werd er ook weinig van ze verwacht. Die tijd is voorbij. 'Dialogo voeren', 'leren vragen stellen', 'je kind helpen bij het maken van huiswerk': deze voor-nemens staan op de flip-over in de

kamer van directeur Wim Ponsen. Hij is vier jaar directeur van basisschool Ru Paré in Amsterdam-Slotervaart en in die tijd heeft de school een transformatie doorgemaakt. Van zwakke school naar goed presterend dankzij extra geld en aandacht, energieke leerkrachten en een nieuwe directeur.

Zeventig procent van de leerlingen heeft een Marokkaanse achtergrond en twintig procent een Turkse. Op school is veel verbeterd in de afgelopen jaren, maar het betrekken van alle ouders blijkt weerbarstiger dan Ponsen had gedacht: "Dat moet en kan beter." In het begin voelde hij vooral wantrouwen en weerstand als hij de ouderkamer binnenliep, na verloop van tijd trok dat bij. De ouders lieten Ponsen weten een continu rooster te willen voor hun kinderen. Hij kreeg de indruk dat ouders op die manier een extra uurtje vrij wilden en wees hun verzoek af. Hij bood wel aan om voor de leerlingen een goede overblijfsprenging te organiseren voor het luttele bedrag van één euro per dag. Ponsen verwachtte na zijn gulle aanbod op z'n minst een dankjewel. Maar niets daarvan. Binnen de kortste keren begon de groep ouders opnieuw te mopperen: "Terwijl wij ons een slag in de rondte werkten. Voor het eerst werd ik boos, ik realiseerde me dat dit consumentengedrag was. Ik was er klaar mee."

"Misschien verwachten ouders teveel", zegt Ponsen. "En weten we niet goed wat we aan elkaar hebben." Aan de inzet ligt het niet. "De politiek heeft er geen idee van wat we allemaal doen om ouders te betrekken", meent Ponsen. "We geven taalcursussen, we doen aan opvoedingsondersteuning, er zijn voorschoolse programma's. En toch leven veel gezinnen in een isolement. We bereiken ze kennelijk niet altijd. Ook in letterlijke zin. Als ik zeg dat de kinderen gezond moeten eten, knikt moeder braaf 'ja' en zie ik haar even later met haar kind met een roomboter croissant in de hand."

Ik heb veel voor deze ouders over, maar daar moet ook wat tegenover staan

Ponsen is daarom niet alleen rechtvaardig maar ook streng. In een ouderovereenkomst staat wat je van elkaar kunt verwachten. Duidelijkheid is essentieel: "Ik heb veel voor deze ouders over, maar daar moet ook wat tegenover staan. Ik wil de onmacht doorbreken, niet alleen die van de ouders maar ook die van ons."

Investeer in contact

De Talmaschool in Rotterdam, met tweeënveertig nationaliteiten, heeft een voorsprong op de Ru Paré school omdat ze al meer dan tien jaar extra investeren in het contact tussen ouders en kind. Het is een langzaam

proces, ieder jaar komen ze een stapje verder. Zo lang je goed en open met elkaar communiceert, je verwachtingen uitspreekt en elkaars vertrouwen niet beschaamt, boek je vooruitgang.

"We hebben er altijd goed over nagedacht en veel over gesproken", vertelt adjunct-directeur Dorien van der Maarel. De school begon in de jaren negentig met laagdrempelige activiteiten als samen koffie drinken en naailessen in de speciale ouderkamer. Later kwamen er bijeenkomsten met een educatief karakter en ging de buurtmoeder op huisbezoek als dat nodig was. Op die manier ontstond er een hecht en vanzelfsprekend contact tussen ouders en leerkrachten. De buurtmoeder werd later vervangen door een professionele ouderconsulente en tegenwoordig krijgen alle leerlingen één keer per twee jaar hun leraar thuis over de vloer. Het liefst zou de school alle ouders elk jaar bezoeken maar daar is onvoldoende geld voor. Er wordt tijdens zo'n bezoek expres niet over de leerprestaties gesproken: "Daar kijkt de leerling misschien tegenop en het is juist de bedoeling om elkaar beter te leren kennen."

Wat ook goed werkt, zijn de programma's die ouders thuis met hun kind kunnen doen zoals 'Ik & Ko', bedoeld voor kleuters met een taalachterstand en om kinderen beter te leren communiceren. In de ouderkamer op school krijgen ouders instructies. Al in 2003 ontstond een werkgroep ouderbetrokkenheid waarin door ouders en leerkrachten werd gepraat over de beste manier van wederzijds contact. Ouderbetrokkenheid houdt op de Talmaschool meer in dan de moeder die helpt met schoonmaken. Ouders zijn betrokken bij het leerproces van hun kind. Ze beseffen dat de voorwaarden om goed te kunnen leren thuis in orde

Er wordt tijdens een huisbezoek expres niet over de leerprestaties gesproken

moeten zijn, zoals het rustig kunnen maken van huiswerk en op tijd naar bed gaan.

Wees pragmatisch

Tegenwoordig gebruikt de Talmaschool voor het school-oudercontact de professionele, bijna deftige term 'educatief partnerschap'. Het is een nieuwe stap zegt Van der Maarel: "Je bent samen verantwoordelijk voor de schoolloopbaan van het kind." Ze vertelt dat de school nu bijna alle ouders bereikt. Het geheim zit volgens haar in de vanzelfsprekendheid van het contact, vanaf de voorschoolse opvang hoort het erbij. Een andere factor die heeft bijgedragen aan het succes is de speciale ouderconsulente die tweeëndertig uur per week in dienst is. "Zo iemand is ongelooflijk belangrijk, je moet voor dit werk een goede kracht vrijmaken, anders lukt het niet", zegt Van Maarel.

Nóg een belangrijke voorwaarde die zij noemt voor een positief contact tussen ouders en school, is flexibiliteit. Omstandigheden veranderen voortdurend. De laatste tijd merkt school dat het aantal werkende moeders stijgt: "Dan is het onzin om een koffie-ochtend te organiseren. Daar maken we een koffie-avond van." Pragmatisch zijn, de positieve kanten van het kind benoemen, de ouders gelijkwaardig behandelen: dat zijn belangrijke uitgangspunten op de Talmaschool.

Veroordeel ouders niet

Nieuwe ouders op de Talmaschool ondertekenen sinds afgelopen school-

jaar een overeenkomst als ze hun kind komen inschrijven. Daarin staat wat school en het thuisfront van elkaar mogen verwachten. "Wij denken dat ouders en school in de opvoeding naast elkaar moeten staan, de kinderen zijn maar zes uur per dag op school, de rest brengen ze thuis door. Een luisterend oor is belangrijk, de ouderconsulente is de eerste waar ouders bij aankloppen als er iets is. En wil je ouders bij de school betrekken, dan gaat het in de eerste plaats om vertrouwen."

Alleen laten vaders het nog wel eens afweten. Ook bij gezinnen met grote problemen lukt het niet altijd. Van hen vraagt de school het kind te eten te geven en op tijd naar bed te sturen. Wel wordt verwacht dat de ouders op het tienminutengesprek verschijnen. "Als dat niet lukt, volgt er geen 'straf', maar vraagt school of er hulp nodig is. Het heeft geen zin de ouders te veroordelen, ze moeten school als een veilige plaats zien."

Werk aan vertrouwen en begrip
Vertrouwen is dus een sleutelbegrip als het gaat om een goed contact tussen ouders en school. De voor andere hulpverleners moeilijk bereikbare mevrouw Yilmaz onderhoudt een goed contact met de directeur van de basisschool omdat ze hem vertrouwt en hij niet teveel van haar verwacht. Als de heer Ramesar een prettige relatie zou hebben met iemand op de school van Melissa, zou dat voor hem en dus ook Melissa een groot verschil kunnen maken. Hij wilde wel, maar wist niet hoe. Als de school de eerste stappen zet, blijken veel 'moeilijk bereikbare' ouders betrokken te kunnen worden. Elkaar leren kennen en begrijpen, daar draait het allemaal om.

Opinie

Een andere kijk

Feedback vanuit het perspectief van ouders kan een belangrijke bijdrage leveren aan het ontwikkelen van effectieve strategieën om ouderbetrokkenheid te versterken. Het is daarom zaak ouders te betrekken bij de beoordeling van het hiertoe gevoerde beleid. Vooral binnen de scholen zelf, vindt Zeki Arslan.

Kunnen ouders zich vinden in de rol die de school hen toekent? Kunnen zij overweg met de informatie en handreikingen van de school? Voelen zij zich welkom en op hun gemak om hun zorgen met de leerkracht of directeur te bespreken? Hebben zij vertrouwen in de kwaliteit van onderwijs en de sfeer op school? Voelen zij zich veilig om eventuele verbeterpunten aan te kaarten en staat de school daar naar hun beleving open voor? Volgens mij onvoldoende.

Versterken van ouderbetrokkenheid wordt breed erkend als strategie om onderwijsprestaties te versterken. Het gaat daarbij vooral om de onderwijs-ondersteuning: een veilige en ondersteunende thuisomgeving, afstemming tussen de opvoeding op school en thuis, en vooral ook thuis het leren stimuleren.

Dit vergt een goede samenwerking tussen ouders en school, waar scholen actief in moeten investeren. Hierover heeft het ministerie van OCW in bestuursakkoorden afspraken gemaakt met de sectorraden. Scholen zullen nu afgerekend worden op hun inspanningen op dit gebied. Dit is een goede zaak, omdat de ervaring uitwijst dat het ouders in veel gevallen niet zozeer ontbreekt aan bereidheid, maar aan informatie en concrete handvatten

om hun betrokkenheid vorm te geven. Door het initiatief bij scholen te leggen, bepalen zij ook welke vorm ouderbetrokkenheid kan aannemen. Dit werpt de vraag op, in hoeverre hiervoor wordt afgestemd met de behoeften en perspectieven van ouders. FORUM stelt een voorbeeld door het gebruik van de Meetlat Ouderbetrokkenheid met teamleden maar ook met ouders. Dit levert interessante inzichten op waarmee de school aan verbetering kan werken en zou veel breder opgepakt moeten worden door scholen.

Laat ouders rapportcijfers geven voor de inspanningen van de school op het gebied van ouderbetrokkenheid

Mijn voorstel is daarom: Laat ouders rapportcijfers geven voor de inspanningen van de school op het gebied van ouderbetrokkenheid, en benut de inzichten die dit oplevert om knelpunten te signaleren en de kwaliteit en effectiviteit te verbeteren. Op die manier komt de afstemming tot stand, die nodig is om kinderen samen goede onderwijskansen te bieden.

Zeki Arslan is programmamanager onderwijs, arbeid en maatschappelijke ondersteuning bij FORUM

September 2012 – Amsterdam

FORUM lanceert magazine en publicatie over taal en ouderbetrokkenheid

Taal is een belangrijke factor voor het volwaardig deelnemen aan de samenleving. Als je de taal beheerst is dat kans dat je slaagt groter. De taalontwikkeling begint als je jong bent en groeit met je mee. Een achterstand in de Nederlandse taal loop je eerder op als het niet je eerste maar je tweede taal is. En als je als ouder de taal onvoldoende beheerst is het lastiger je kind in zijn (taal)ontwikkeling te ondersteunen. Over de ins en outs hiervan brengt FORUM een eenmalig magazine uit, en een publicatie.

In het magazine 'De kracht van meer taal' wordt u geïnformeerd over de praktijk, de relatie eerste en tweede taal, en het wetenschappelijk perspectief van de taalontwikkeling. Daarnaast wordt u geïnspireerd om scherp naar eigen beleid en praktijk te kijken. In de publicatie 'Taal en ouders' wordt ingezoomd op taal als sleutel tot meer ouderbetrokkenheid.

Lancering van het magazine en de publicatie vindt plaats in september 2012 tijdens 2 bijeenkomsten over taal en ouderbetrokkenheid. De definitieve programma's vindt u t.z.t. op de website van FORUM, evenals een aanmeldingsformulier.

Maatschappelijke waardering van meertaligheid is zeer subjectief

Meer talen, meer kansen

Leeuwarden – Het Nederlandse onderwijs is centralistisch, nationalistisch en gericht op productie van gestandaardiseerde burgers. Aldus prof. dr Reineir Salverda, directeur van de Fryske Akademy. Meertaligheid wordt volgens hem als nadeel weggezet, terwijl het juist voordelen biedt. Vanuit het tweetalige Friesland legt hij de link naar het verstedelijkte westen waar zoveel migrantenkinderen óók tweetalig zijn. Dat te negeren, is verspilling van talent, vindt hij.

“Als we vinden dat mensen een taalachterstand hebben, klinkt dat nogal kolonialistisch. We kijken namelijk alleen vanuit de Nederlandse taal. Vroeger in Indonesië vonden de Nederlanders iedereen een analfabeet die geen Nederlands sprak. Dat iemand vaardig was in een andere taal deed er niet toe.” Reineir Salverda roeit tegen de mainstream in met zijn visie op meertaligheid. Volgens hem worden mensen geboren met een taalvermogen, niet met een taal. Door opvoeding en omgeving wordt een taal aangeleerd. “En dat kunnen net zo goed twee talen zijn. Zonder achterstand. En als je dan

staat. En die bestaat niet. Je kunt de bevolking niet standaardiseren. Dat is zo achterhaald. Je moet inspelen op de diversiteit die is ontstaan door minder grenzen en meer migratie. Zeker in het onderwijs. Meertaligheid in het onderwijs is om drie redenen goed. Ten eerste omdat het pedagogisch goed is. Je maakt gebruik van iets waarbij kinderen zich veilig voelen, hetgeen de ontwikkeling ten goede komt. Ten tweede omdat het onderwijs daarmee begrijpelijk wordt voor ouders en zij minder ver van de school van hun kind komen te staan.. En ten derde omdat het tot betere leeropbrengsten leidt. Boven-

scholen muziek als verplicht vak ingevoerd. Wat denk je? De leerprestaties op alle niveaus gingen omhoog.”

Fryske Akademy

De Fryske Akademy is gevestigd in Leeuwarden en verricht fundamenteel en toegepast onderzoek op het gebied van de Friese taal, cultuur, geschiedenis en samenleving. De uitkomsten van het onderzoek hebben een wetenschappelijke, maar ook een maatschappelijke betekenis. Het doel van de Fryske Akademy is het in stand houden van een werkgemeenschap die zich toelegt op het beoefenen van wetenschap aangaande Fryslân, het Friese volk en de Friese cultuur in de breedst mogelijke betekenis van het woord.

De doelstellingen worden als volgt vertaald in uitvoering:

- De Fryske Akademy vergroot de kennis over de Friese taal, geschiedenis en gemeenschap door middel van onderzoek en maakt deze toegankelijk voor een nationaal en internationaal publiek van deskundigen.
- De Fryske Akademy publiceert wetenschappelijke boeken, artikelen en rapporten over de Friese taal, cultuur, geschiedenis en samenleving en organiseert lezingen, congressen en symposia.
- De Fryske Akademy verspreidt kennis door bijvoorbeeld het grote Woordenboek der Friese Taal (WFT) en het HISTorisch Geografisch InformatieSysteem HISGIS online voor iedereen beschikbaar te stellen.
- De Fryske Akademy initieert en neemt deel aan projecten waarin de sociologische, psychologische en pedagogische aspecten van de Friese samenleving centraal staan, zoals Boppeslach en Mercator (Europees Kenniscentrum voor Meertaligheid en Taalleren).
- De Fryske Akademy verzorgt via bijzondere leerstoelen in Leiden en Amsterdam universitair onderwijs en onderzoek op het gebied van de Friese taal- en letterkunde en de middeleeuwse geschiedenis van Friesland.

www.fryske-akademy.nl

We kijken neer op bepaalde minderheidstalen, want Engels als tweede taal is prima, maar Turks of Arabisch?

in de ene taal beter bent, waarom dan niet in die taal onderwijzen? Je kunt uitstekend – vaak zelfs beter – de cognitieve vaardigheden in die taal leren. Doe je dit niet, dan verspil je eigenlijk talent.”

Waardering van talen

In het Friese onderwijs gebeurt dat. Onderwijs in twee talen: het Fries en het Nederlands. Onderzoek toont aan dat dat niet ten koste gaat van de prestaties en ook niet van de beheersing van het Nederlands, terwijl dat wel de angst is bij vermeende tegenstanders van tweetalig onderwijs. Bovendien is de waardering van tweetaligheid zeer subjectief. Engels als tweede taal is prima. Maar Turks of Arabisch? Salverda legt uit: “De eerste taal van migranten altijd zal worden gebruikt, en tegenwoordig – door de internetcommunicatie met het thuisland – zelfs meer dan vroeger. Maar we benutten dat niet. Factor is dat we neerkijken op bepaalde minderheidstalen. Cultuur, economie en religie spelen een rol bij de maatschappelijke waardering van talen. Zo ontstaat een hiërarchie van talen. Sommige talen mogen wel, andere niet.”

Turks en Arabisch verbieden?

De eerste taal negeren is verspilling van talent, vindt Salverda. Kansen worden onbenut gelaten. Om die reden vindt hij het ook niet goed ouders te verbieden thuis een taal te spreken die ze nou eenmaal goed beheersen, zoals Turks en Arabisch. De eigen taal, de eerste taal, de taal van het moederland. “Een verbod is niet goed voor de taalontwikkeling van kinderen en de communicatie met hen. Bovendien geef je, als je de eigen taal verbiedt, aan ouders een negatieve boodschap over dat wat ze wél beheersen: de eigen, eerste taal als nutteloos. Het komt de ontwikkeling van kinderen niet ten goede.”

Inspelen op diversiteit

Nederland kan niet omgaan met meertaligheid, daar is Salverda stellig in. “Wij denken erg vanuit één land, één volk, één taal. Dat is negentiende-eeuws, dat is centralistisch en nationalistisch. Dat is denken vanuit een eenheids-

dien hoeft het zeker niet ten koste te gaan van de integratie van migranten, zoals een veelgehoord tegenargument is. Met meer talen, meer kansen. Wie wil dat nou niet?”

Ruimte voor creativiteit

Ontwikkeling – daar is onderwijs voor bedoeld – is volgens Salverda meer dan alleen kennis opdoen. “Het is veel breder. In Nederland is het onderwijs een productiesysteem in plaats van een ontwikkelsysteem. Bij dat laatste gaat het om de potentie van een kind, en hoe dat benut en uitgebouwd kan worden. Hoe kun je de denkcapaciteit ontwikkelen? Is er ruimte voor creativiteit? Dat is veel meer dan alleen maar cognitieve prestaties leveren. En taal is niet alleen een doel. Natuurlijk moet je de Nederlandse taal leren. Dat heb je nodig als je hier leeft, woont, werkt, naar school gaat. Maar taal is ook een middel om kennis over te dragen. In die functie hoeft dat niet altijd het Nederlands te zijn.”

Salverda werkte een paar jaar in Londen en daar hanteert men andere uitgangspunten. “Ja daar kunnen wij nog wat van leren. Daar organiseren migranten hun eigen onderwijs binnen de nationale kwaliteitseisen. Een school die ik kende, had een Turkse directeur en veel Turkse leerlingen. Die waren ontzettend zwak in natuurkunde. Totdat hij besloot natuurkunde in het Turks te gaan onderwijzen. De resultaten schoten omhoog. Toen de leerlingen de stof begrepen, konden ze daarna binnen dat vak de overstap naar het Engels maken.”

Natuurlijk moet je de Nederlandse taal leren, maar taal is ook een middel om kennis over te dragen: in die functie hoeft dat niet altijd het Nederlands te zijn

“Ontwikkeling is ook ruimte voor creativiteit. Een mooi voorbeeld is Hongarije. Daar werd na de oorlog op alle

Meertaligheid en ouderbetrokkenheid in het praktijkonderwijs

Op zoek naar dromen

Utrecht – Armoede, een negatief zelfbeeld, taalachterstand en onzichtbare ouders. Niet de meest kansrijke kenmerken voor leerlingen in het praktijkonderwijs. Toch weet Rijk Vlaanderen met zijn team deze leerlingen te motiveren en ze een toekomst voor te spiegelen. Hoe? Natuurlijk door uitstekend onderwijs maar ook door te durven dromen.

“Ik zou veel dingen anders doen in het onderwijs als ik het voor het zeggen had. Het gaat niet perse om meer middelen, maar ik zou middelen anders verdelen. Veel werk gebeurt nu door organisaties buiten de school. Laten we dat binnen de school doen. In Utrecht kennen we bijvoorbeeld een onderwijsagenda en een sociale agenda met veel overlap. Dat moet natuurlijk één agenda zijn. En binnen de schoolorganisaties kunnen we toe met minder management en staf, daarvan hebben we echt te veel.” Rijk Vlaanderen is een man met een uitgesproken mening die voortvloeit uit zijn jarenlange ervaring in het onderwijs.

Kinderen prikkelen

Na 25 jaar in Amsterdam gewerkt te hebben, als docent levensbeschouwing, manager en projectcoördinator, werkt Vlaanderen inmiddels alweer anderhalf jaar als directeur van Pouter, een praktijkschool in de Utrechtse wijk Overvecht. “Wat mij als eerste opviel in het praktijkonderwijs, was het idee dat deze kinderen weinig zouden kunnen. Dat idee leeft ook te vaak bij de ouders en de omgeving. Kijk, je hebt te maken met kwetsbare leerlingen met een laag IQ die leren taalachterstanden hebben en uiteenlopende etnische achtergronden. Daarnaast komen ze vaak uit zwakke sociaaleconomische milieus waarin armoede troef is. Met name die achterstandssituatie is slecht voor het zelfbeeld van kinderen. Dat beeld stuurt de prestatie in de zin van ‘ik kan niks, waarom zou ik nog m'n best doen?’ Deze kinderen hebben vaak zelfs geen dromen, terwijl dromen energie geven en kinderen alleen al daarom juist wel dromen moeten hebben.”

“Dus we gaan op zoek naar hun dromen. In muziek of sport bijvoorbeeld. Waar heb je lol in? Als je dat kan aanboren, zie je de energie stromen en dan gaan de leerprestaties in de slipstream mee omhoog. Overigens geldt soms ook het omgekeerde: er wordt wel gedroomd maar dan van een toekomst die onhaalbaar is. Als dit duidelijk wordt zorgt dat ook voor de-

motivatie. Het bovenstaande mag er natuurlijk niet toe leiden dat we geen eisen meer stellen aan de kinderen en gaan pampieren. Ook kinderen op een praktijkschool moeten geprikkeld worden om het beste uit zichzelf te halen!”

Tweetaligheid als voorsprong

Behalve het ombuigen van een negatief zelfbeeld van zijn leerlingen, is het voor Vlaanderen de kunst om meertaligheid en ouderbetrokkenheid

Het onderwijs ziet onvoldoende dat tweetaligheid kan worden benut als positief punt, als meerwaarde

te benutten. Als het gaat om tweetaligheid heeft het praktijkonderwijs te maken met de keerzijde van de dubbele moraal die daarover heerst, vindt hij. “Nederlands-Engels vinden we geweldig, maar Nederlands-Turks/Arabisch? Het onderwijs ziet onvoldoende dat tweetaligheid kan worden benut als positief punt, als meerwaarde. Zeker in het licht van mondialisering. Maar in de huidige constellatie merken wij dat de tweetaligheid van met name Turkse en Marokkaanse kinderen ertoe leidt dat ze juist binnen de eigen (taal)groep blijven in plaats van grenzen te weerleggen, zoals bijvoorbeeld tweetalige gymnasiasten dat doen. Daarom willen wij óók voor onze leerlingen de tweetaligheid als voorsprong zien op kinderen die ‘slechts’ één taal beheersen.”

Vlaanderen vindt overigens wel dat in ieder geval het Nederlands goed beheerst wordt, en wat daarbij niet helpt is dat te veel ouders slecht communiceren in het Nederlands. Daarnaast vindt hij taal een uiting van cultuur. “Daar kun je trots op zijn en vertrouwen uit putten. En aan taal kan ik op school werken, aan armoede niet. Wel aan het slechte zelfbeeld dat daaruit voortvloeit, hoewel het lastig is, dat moet ik toegeven.”

Trotse ouders én kinderen

Ouders spelen een belangrijke rol bij

En begin met spreken over waarden, die de basis zijn van opvoeding en onderwijs. Daardoor verdiept het gesprek met ouders zich en wordt duidelijk dat we vaak dezelfde uitgangspunten hebben en hetzelfde willen voor de kinderen.”

Tegelijkertijd ervaart Vlaanderen ook een beperking van wat ouders kunnen betekenen. “Je moet ze niet inschakelen om taal en rekenen te verbeteren. Dat directe verband is er volgens mij niet, behalve dat het natuurlijk nodig is dat thuis goed Nederlands gesproken wordt. Laat ouders ervoor zorgen dat het kind zich goed voelt, dan zullen de leerprestaties ook toenemen. Er is dus wel een indirect verband. En het gaat om kwaliteit, niet om kwantiteit, wat de minister wil: zoveel keer de

de tijd geven om ouders te ontmoeten en de buurt in te gaan. Ik zou bedrijven binnenhalen en ruimte scheppen om netwerken op te bouwen en relaties te leggen. Mijn team is daar al hard mee bezig en met resultaat, maar het kan nog beter.”

Volgens Vlaanderen kan de school meer doen voor de omgeving en de omgeving kan meer doen voor de school. “Nu is het vaak eenrichtingsverkeer: men kiepert alle maatschappelijke issues over de muur van de school met de opdracht er iets mee te doen. Als reactie trekken scholen zich terug in wat zij menen dat hun kerntaak is: taal en rekenen, en het meten van resultaten. Dat moeten we niet willen. De school moet een ontmoetingsplaats zijn. Veel bestuurders

de ontwikkeling van kinderen. Een cruciale rol zelfs, vindt Vlaanderen: “Om ouders te betrekken bij de school moet je ze actief benaderen en je moet eisen aan ze stellen. Ze móeten meedoen. We hebben ongeveer tweehonderd leerlingen en veel ouders zijn laagopgeleid, werkloos en beheersen het Nederlands slecht. Toch weiger ik te geloven dat ouders niet betrokken zouden zijn. Ze zijn alleen onzichtbaar. Als ik met ouders praat, merk ik wel degelijk hun betrokkenheid, maar ze schamen zich, kennen het onderwijssysteem nauwelijks en zijn gewend aan het idee dat zij thuis de baas zijn en ik op school. Mijn docenten en ook ikzelf proberen ouders het gevoel te geven dat er winst te behalen valt als ze actief betrokken zijn. Ze zijn deel van de schoolgemeenschap en we moeten het samen doen.”

“Bovendien komen ouders vaak pas in beeld als het misgaat. Dat moeten we omkeren. Ze moeten standaard onderdeel van de schoolgemeenschap zijn. Dan kun je voorkomen dat het misgaat. We moeten spreken over de voortgang van de schoolloopbaan van de leerlingen, koffie-ochtenden houden, ad hoc activiteiten organiseren waar ouders elkaar en docenten kunnen ontmoeten. Daar kunnen we spelenderwijs allerlei thema's aan de orde brengen. Net als op de basisschool. Een relatie ontwikkelen, daar gaat het om. Laat ouders trots zijn op hun kinderen en laat kinderen trots zijn op wat ze doen en kunnen. Wij doen op school veel aan huisbezoeken. Daar geven we docenten de tijd voor, want wij vinden dat het een essentieel deel is van hun werk. Die bezoeken leveren veel op, namelijk een relatie. Daarmee kun je ouders blijvend blijven betrekken bij de school.”

Eerst visie

“Er zijn tal van organisaties die rapporten, publicaties en symposia produceren en organiseren over ouderbetrokkenheid. Hun insteek betreft vaak instrumenten. Maar het begint met visie! Die moet er eerst zijn”, vertelt een gedreven Vlaanderen. “Pas met een breed gedragen visie kun je effectief gebruik maken van instrumenten.

ouders op gesprek et cetera. Ik wil dat ouders bij alles meedoen. De school is een proefsamenleving, dat gaat verder dan betrokkenheid. Het gaat mij om de inhoud en de kwaliteit van de

en docenten zijn het trouwens niet met me eens hoor. Kennisoverdracht is volgens hun de kern. Dát vergroot de kansen van kinderen, en het is tenminste meetbaar. Het is niet onwaar,

Laat ouders ervoor zorgen dat het kind zich goed voelt, dan zullen de leerprestaties ook toenemen

school-ouderrelatie. Daarmee maak je de school tot een warme leefgemeenschap waarbij kinderen zich op allerlei gebied kunnen ontwikkelen.”

School als ontmoetingsplaats

“Als ik alles zelf mocht bepalen? Dan zou ik een opener gebouw willen richting de buurt. En docenten nog meer

maar in mijn visie is de taak van de school veel breder. Maatschappelijk thema's komen namelijk met de kinderen toch de school binnen. We moeten daar dus wat mee, maar besteden er te vaak geen tijd en aandacht aan. Scholen moeten kunnen binden en verbinden, dat is een belangrijk uitgangspunt.”

Lukasschool kiest voor nieuwe taalstrategie

Liever goed Turks thuis dan krom Nederlands

Verfijnde wetenschap of een stukje realpolitik? Op de Lukasschool in Utrecht krijgen allochtone ouders tegenwoordig het advies om thuis gewoon Turks of Marokkaans, of wat de 'thuis taal' ook maar mag zijn, te praten met hun kind. Zeker als de beheersing van het Nederlands te wensen overlaat. Want dan kom je van de regen in de drup: het kind leert krom Nederlands en kan zich eigenlijk in geen enkele taal goed uitdrukken. "Veel praten met je kind, voorlezen, uitleggen. Zodat het een rijke woordenschat opbouwt. Op school lukt dat dan ook wel in het Nederlands."

Rond één uur is het een drukte van belang rond de Lukasschool op het Utrechtse Kanaleneiland. Als je even wegdroomt, ben je in Izmir of Marrakesh: allochtone vrouwen – hoofddoekt of gesluierd, in lange mantels – domineren het straatbeeld. Met kinderen aan de hand lopen ze het nieuwe, modern ogende schoolgebouw binnen. Druk pratend drommen ze samen voor de klaslokalen. "Tussen de middag gaan de meeste kinderen hier nog gewoon thuis eten", legt Nelly Bruin uit. Sinds twee jaar is

ken. Waarom zou je? En je komt ook nergens autochtonen tegen."

Dat gegeven kun je maar beter accepteren, vindt ze. "Wat heb je eraan als ouders 'de' en 'het' door elkaar halen, kromme zinnen maken, geen raad weten met werkwoordsvormen. Spreek alsjeblieft dan thuis maar je eigen taal. Dan leert het kind in elk geval die taal goed. De ervaring leert dat ze op school dan gemakkelijker Nederlands leren, zinnen en woorden snel weten om te zetten."

voldoende taalvaardig zijn, kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen op vaste momenten, tijdens het eten bijvoorbeeld, Nederlands te praten. En wat altijd kan: laat het kind naar goede, Nederlandstalige tv-programma's kijken. Zoals Sesamstraat, het Jeugdjournaal, Klokhuis. Daar geven we ook voorlichting over: hoe laat het wordt uitgezonden en op welke zender."

Is het dan niet verwarrend voor kinderen om thuis een andere taal te horen dan op school, of om vaak te moeten switchen? Totaal niet, is de ervaring op de Lukasschool en wetenschappelijk onderzoek bevestigd dat. "Kinderen met een rijke woordenschat in de thuistaal willen woorden die ze kennen ook kunnen gebruiken in het Nederlands. Daar vragen ze dan naar."

Talen door elkaar gooien, gebeurt evenmin, vult Oktay Demirel aan. Als leerkracht in groep 2 heeft hij dagelijks te maken met kinderen die van huis uit weinig (of soms zelfs helemaal géén) Nederlands spreken. "Dat mixen van taal gebeurt pas op latere leeftijd, in het voortgezet onderwijs. En is dan meer een soort subcultuur."

Beginnen met de klanken

Nederlands leren gebeurt in de onderbouw op de Lukasschool met behulp van fonemisch bewustzijn. Een methodiek afkomstig uit het project Taal Centraal, waaraan de school heeft meegedaan. Demirel: "Eerst de klanken leren, daar gaat het om. De klanken die we in de Nederlandse taal gebruiken. Die zijn voor een deel anders dan de klanken in de thuistaal. Het Turks, mijn eigen moedertaal, kent bijvoorbeeld geen dubbelklanken zoals 'au' en 'ui'. Van klanken ga je naar letters, woorden en zinnen. Dat vergemakkelijkt in groep 3 ook het leren lezen en schrijven."

Laat het kind naar goede, Nederlandstalige tv-programma's kijken zoals Sesamstraat, het Jeugdjournaal, Klokhuis

Nelly Bruin: "Woordenschat is een andere pijler van ons taalonderwijs. We hanteren de aanpak Met woorden in de weer. De leerkracht gebruikt die eigenlijk de hele schooldag door. Je pakt een woord en beeldt dat uit, in woord en gebaar. 'Boek' bijvoorbeeld. Doorbordurend op dat ene woord, vormt zich een heel cluster van woorden: bladzijde, kaft, verhaal, plaatjes. Die woorden geef je een plek in de vorm van een paraplu, een trap, een kast, een spin. Die afbeelding komt aan de lettermuur te hangen; steeds wordt er herhaald of weer iets aan toegevoegd. Zo leren kinderen spelenderwijs woorden en verbanden tussen de betekenis."

Nog zo'n strategie waar de Lukasschool graag mee werkt is modeling: laten zien hoe je betekenis aan een tekst geeft. Bij begrijpend lezen neemt het de vorm aan van 'hardop denken'. "Wat zou er gebeuren? Wie heeft het gedaan? Hoe zou dat komen? Op die manier ontwikkelen kinderen strategieën om een tekst beter te begrijpen."

Taalcoördinator als aanjager

Een belangrijke, ondersteunende rol vervult taalcoördinator Paul Stassen. De Lukasschool deelt hem met nog enkele andere basisscholen; de kosten worden gedekt uit de extra gelden die voor allochtone leerlingen beschikbaar zijn. Oktay Demirel is er enthousiast over. "Paul zoekt nieuwe methodieken uit, geeft advies of feedback, is ook vaak in de groep aanwezig. Daar hebben we het echt mee getroffen."

De taalcoördinator heeft ook sterk bijgedragen aan een betere overgang van groep 2 naar groep 3. De Lukasschool kent een 'schakelklas'. Bestemd voor kinderen die het niveau wel aan kunnen, maar het Nederlands, ook na alle inspanningen in de onderbouw, toch nog onvoldoende machtig zijn. Nelly Bruin: "Voor die categorie kinderen is er elke dag extra taalles. Ze krijgen nieuwe woorden aangeboden, woorden worden nog eens herhaald. Extra personeel neemt die taak op zich. Liefst zonder kinderen apart te zetten, want dat werkt stigmatiserend."

Rugzak goed gevuld

Ouders betrekken bij de taalontwikkeling van hun kind, en bij de school in het algemeen, blijft een lastige zaak. "Sommige ouders zie je werkelijk nooit op school", verzucht de directeur. "Maar dan opeens staan ze

voor je. Hun kind moet een week eerder van school, mee op vakantie. Dat het daardoor de schoolmusical of de diploma-uitreiking mist, telt blijkbaar niet. Oh, zeg ik dan, ik ken u helemaal niet. Het zou prettig zijn als u wat vaker op school komt... En die extra vakantieweek, die weiger ik. Zes weken vakantie is al lang en voor alle families genoeg."

Direct al bij aanvang van de schoolperiode, in de onderbouw, zet de Lukasschool stevig in op ouderbetrokkenheid. Zo zijn er voor ouders die het Nederlands slecht beheersen de rugzakochtenden. "Daar leren ze dezelfde woordjes en zinnen als hun kind bij ons leert. Zodat ze thuis goed kunnen oefenen. Verder leggen we uit hoe het op school toe gaat. We vertellen dat het belangrijk is dat het kind thuis ontbijt – dat gebeurt lang niet altijd – en dat er geen snoep mee naar school mag, maar fruit. Ook komt er een keer iemand van de GGD praten, en een maatschappelijk werker."

Dwingende themamappen

Als basisschool kun je ouders (in de praktijk: moeders) niet verplichten mee te doen aan die rugzakbijeenkomsten. Datzelfde geldt voor de ouder-inloop, de koffieochtenden, de themabijeenkomsten, informatiemiddagen, de ouderraad en de ouderavonden. Dat is jammer, vindt locatieleider Bruin. Het heeft soms te maken met de cultuur, die vrouwen beperkingen oplegt, denkt ze.

Gelukkig neemt het aantal betrokken ouders wel toe. En Nelly Bruin blijft ook zoeken naar mogelijkheden om het op een nog hoger plan te brengen. "Volgend jaar starten we met themamappen. Met materiaal dat we in de klas gebruiken en waar ouders thuis mee aan de slag kunnen. Op school krijgen ze dan instructie. En dat willen we toch een wat dwingend karakter geven."

Overtuigingskracht is natuurlijk altijd het beste. "Hoe praat je met ouders? Niet tegen ze, maar met. Dus niet over hun hoofden heen. Daar hebben we met het hele team trainingen voor gehad. We focussen op samenwerking. Hoe zorgen we er samen voor, wij als school en jij als ouder, dat jouw kind beter gaat leren – dat is onze insteek. Het kost tijd, maar daar zijn ouders toch wel gevoelig voor. Uiteindelijk willen ze toch niets liever dan dat hun kind het goed doet op school"

Peuterspeelzaal De Lorzie en basisschool De Pionier vormen een hecht VVE-koppel

Pluskind speelt met letters en woorden

Wormerveer – Mag een peuter of kleuter nog gewoon onbekommerd spelen? Ja natuurlijk, maar spelenderwijs kun je ook leren. Veel leren. De hele dag door. En dat gebeurt dan ook op peuterspeelzaal De Lorzie en de onderbouw van basisschool De Pionier, gesitueerd in een 'kansenvijk' van het Noord-Hollandse Wormerveer. De twee vormen een goed samenwerkend koppel bij de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) van kinderen met een (dreigende) taalachterstand. "Vanaf het tweede jaar pakken we zo'n kind al op."

Maar één normale stoel staat er in het gezellig rommelige lokaal van groep 1 en 2. Maar die gebruikt juf Anne-José Oosterbaan eigenlijk nooit. Dat zou maar onnodig afstand scheppen. Dus strijken we neer op miniatuurstoeltjes rond een tafel die ook maar een centimeter of twintig hoog is. Op de rug van elk zeteltje staat een naam: Arwa, Jayden, Ammar... "Als je goed kijkt, zie je dat de hoogte varieert", pikt Anne-José een vragende blik op. "Kleuters in zo'n gemengde groep verschillen in lengte; daarom is dat."

Letter van de week

Nee, hun eigen naam lezen levert voor deze kinderen geen probleem op. Want letters, letterspeltjes en -liedjes spelen een uiterst belangrijke rol in wat hier gebeurt. "Kijk daar, die grote G, dat is de letter van de week. De 'guh' zeggen wij, want dat is de klank. Elke dag zoeken we naar woorden die met die letter beginnen: groen, geld, grijs, enzovoort. En die beelden we dan uit, op allerlei manie-

ren. Elk woord gaat in een vakje, en dat wordt al gauw een hele verzameling."

Na verloop van tijd, als alle letters aan de beurt zijn geweest, is de stap naar lezen snel gezet. "Met een leespuzzel gaat dat. Spreek de klanken achter elkaar uit en je hebt een woord: V-I-S: vis. Juf, ik kan lezen! Een hele ontdekking is dat." Zo gaat het spelenderwijs leren de hele dag door, vertelt Anne José. In elk hoekje van het lokaal valt wel iets te ontdekken. In een soort hemelbed kun je als dolgedraaide kleuter even wegkruipen met een spannend boek, er schuin tegenover

Wij zetten groep 1 en 2 bij elkaar zodat jonge kinderen zien wat oudere al kunnen, en dat stimuleert

is de boerderijhoek. Een groot kartonnen object staart ons aan. Een robot, helpt de juf. Kijk maar, een antenne op z'n hoofd. Wat die op de boerderij doet, laat zich minder snel uitleggen. Maar het gaat natuurlijk om het leereffect. "Je praat erover, overlegt hoe hij eruit moet zien. Zo ben je dan toch weer met taal bezig."

Sluitend vangnet

Dat spelend leren, spelen met taal vooral, begint al ruim vóór de kleuterleeftijd. Aangeschoven, eveneens op een ministoeltje, is Sarah Knobbe, leidster op de nabijgelegen peuterspeelzaal De Lorzie. Peuters vallen bij haar uiteen in twee categorieën: 'reguliere' en 'plus'-kinderen. Een pluskind is een kind met een (dreigende) taalachterstand. "Hoe we daarachter komen? Via het consultatiebureau of via de intake hier op De Pionier. Vanaf de leeftijd van één jaar mogen ouders hun kind al inschrijven. Heeft het moeite met taal, of hebben ouders daar moeite mee, dan merk je dat onmiddellijk. Nee, het gaat zeker niet alleen om allochtone kinderen. In onze plusgroep zitten ook autochtone peuters uit laag sociale milieus. 'Waarom zou ik praten met een baby?', hoorde ik pas een alleenstaande moeder zeggen. Die zegt toch niets terug... Ook op die manier kun je als kind een taalachterstand oplopen."

Samen in de Startblokken

Pluskinderen brengen vier dagdelen per week door op De Lorzie. Twee keer zo veel als reguliere kinderen. Een gemeentelijk subsidie dekt de extra uren. Een financiële drempel is er niet volgens Sarah. Een culturele soms wel. "Maar wat je ziet, is dat allochtone moeders elkaar aanmoedigen om hun kind naar ons toe te sturen. Omdat ze ook wel inzien dat een kind thuis houden later, op de basisschool, grote gewenningsproblemen oplevert."

De Lorzie en De Pionier werken beide met hetzelfde VVE-programma: Startblokken. Een ontwikkelingsgericht programma dat aansluit bij de belevingswereld van het kind. Anne-José en Sarah zijn er enthousiast over. Anders dan bij andere methoden/programma's hebben leerkrachten binnen Startblokken een grote vrijheid om zelf thema's te bedenken. Sarah: "Is er kermis in de wijk, dan hebben we

een kermisthema. We gaan ernaartoe, praten erover, maken zelf kaartjes, tellen geld... mogelijkheden te over."

Wordt een kind vier jaar, dan verhuist het naar De Pionier. En heel prettig is dan dat juf Anne-José op precies dezelfde manier werkt. Ook met thema's. Soms wordt een gezamenlijk thema opgepakt. Peuters kunnen dan al even snuffelen aan de school waar ze straks naartoe gaan. "Ja, dat is vaste regel. Kies je als ouder voor De Lorzie, dan kies je daarmee ook voor De Pionier. Het zou toch zonde zijn om die doorgaande lijn te onderbreken?"

Meer leerkrachten dan ouders

Thema's worden op De Lorzie ondersteund met (zelf ontwikkelde) boekjes voor thuis en instructiebijeenkomsten voor de ouders. Anne-José, tevens coördinator van het VVE-project, wil graag dezelfde kant op. Maar weet hoe moeilijk is om ouders effectief te mobiliseren. Dat blijkt wel op de jaarlijkse informatieavond. "Meestal zitten we er met meer leerkrachten dan ouders. Terwijl we er toch echt, met filmpjes en demonstraties, een leuke avond van proberen te maken. Als er dan maar een handjevol ouders zit, werkt dat demotiverend."

Anne-José vroeg FORUM om hulp. En ze is tevreden over de nieuwe input die dat heeft opgeleverd. "Misschien was onze toon tot nu toe wat te zoektijs. Fijn dat u komt, zeiden we bijvoorbeeld. 'Natuurlijk komt u!', is het nu. Wat minder vrijblijvend moet het allemaal worden. Om die reden gaan we boekjes voortaan alleen meegeven aan ouders die op de themabijeenkomst aanwezig zijn. En we vragen om een ander soort respons, meer gefaseerd: blad 1 terug naar school in week 1, op die manier."

Op De Lorzie speelt dit opkomstprobleem een stuk minder, vertelt Sarah. "Vanwege de subsidie tekenen de ouders van pluskinderen ervoor aanwezig te zullen zijn op informatieavonden; minimaal vier per jaar zijn dat er."

Kinderen voor kinderen

Plus- en reguliere kinderen zitten in één groep bij elkaar, zowel op De Lorzie als De Pionier. Heel bewust, legt Sarah uit. Je ziet dat de bijdehandjes fungeren als trekkers, ze helpen

kinderen met een achterstand. Anne-José: "Precies om die reden zetten wij groep 1 en 2 bij elkaar. Jonge kinderen zien wat oudere al kunnen, en dat stimuleert."

Extra personeelsinzet verzekert de plusgroep van voldoende aandacht. Bij De Lorzie staan twee leidsters (normaal één) op een groep van veertien, Anne-José heeft onderwijsassistentes ter beschikking. Dat maakt het mogelijk in kleine groepen of zelfs één-op-één te werken. Onderling overleg is er geregeld. Maar de fysieke afstand tussen peuterspeelzaal en basisschool zet daar wel een rem op. Jammer, vinden beide juffen. Het zou een meerwaarde zijn om elkaar dagelijks, bij de koffie, even bij te praten. Of vaker dan nu met de kinderen langs te komen. Sarah: "Als ik met die kleintjes over straat moet, is er behoorlijk wat begeleiding van ouders of vrijwilligers nodig. Anders is het echt niet verantwoord."

Warme overdracht

Fysieke afstand of niet, de overdracht van een kind van peuterspeelzaal naar basisschool verloopt altijd met extra zorg. Er gaat een heel dossier mee, dat ook nog eens persoonlijk wordt besproken. Dat wil zeggen: als het om een pluskind gaat. Daar hebben ou-

Waarom zou ik praten met een baby?, hoorde ik pas een moeder zeggen, die zegt toch niets terug...

ders vooraf voor getekend. Bij reguliere kinderen ligt het anders. Alleen als de ouders daarin toestemmen, is er overdracht van gegevens. "Soms wordt die toestemming geweigerd, ja. Vanwege problemen in het gezin of om andere redenen. Daar mag je dan naar raden. Kleuters anno nu groeien anders op die van zeg twintig jaar geleden. Laatst kwam een meisje met haar tas vast te zitten aan haar stoeltje. 'Juf', zucht ze, 'ik zit in een diepe crisis...' Dat is veelzeggend, kinderen worden thuis al vroeg met grote problemen opgezadeld."

Voorankondiging: 'Een goede start met de VVE' Landelijke bijeenkomst over het versterken van ouderbetrokkenheid in de VVE

Datum: Woensdag 7 november 2012 vanaf 13.00
Locatie: Vergadercentrum Hoog Brabant in Utrecht

Op woensdag 7 november 2012 organiseert FORUM een landelijke bijeenkomst over ouderbetrokkenheid in de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Gezien de bijdrage die een actieve ouderbetrokkenheid kan leveren aan de effectiviteit van de VVE, is het van belang dat scholen en voorschoolse voorzieningen zich ook richten op ouders. In de praktijk blijkt hier nog veel winst te halen. De Inspectie van het Onderwijs oordeelt dat het aansturen op stimulerende activiteiten thuis en de informatie aan ouders over de ontwikkeling van hun kind in veel gevallen voor verbetering vatbaar zijn, maar ook in het gemeentelijk beleid is ouderbetrokkenheid een verbeterpunt. Judi Mesman, bijzonder hoogleraar opvoeding en onderwijs in de multiculturele samenleving geeft tijdens

de bijeenkomst het startschot met de inleiding 'investeren in kinderen moet beginnen bij investeren in ouders'. Vervolgens gaan we met betrokkenen van voor- en vroegscholen, ouders en professionals in gesprek over hoe ouders thuis aan de slag kunnen gaan met hun kind en welke materialen hierbij effectief zijn.

Andere aspecten die in workshops aan de orde komen, zijn het zichtbaar maken van resultaten van ouderbetrokkenheid, het betrekken van de moeilijk bereikbare ouders, de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool en de voor gemeenten belangrijke regiefunctie in het bewerkstelligen van ouderbetrokkenheid.

Alle reden dus om deze bijeenkomst alvast in uw agenda te noteren. Een definitief programma wordt gepubliceerd op de website van FORUM, evenals een aanmeldingsformulier.

Debat Jouw klas, mijn klas voor leerlingengroep 8 in Eindhoven

Eindhoven – Leerlingen van groep 8 van twee basisscholen in Eindhoven, De Driesprong en De Floralaan, gingen in de raadszaal van het gemeentehuis in debat over burgerschap. Doel was ontmoeting van en uitwisseling tussen leerlingen met verschillende achtergronden en uit verschillende buurten, die elkaar in het dagelijks leven niet zo snel tegenkomen.

Ter voorbereiding hebben de leerlingen elkaar geschreven, en in de klas gediscussieerd over vragen rond hun leven op school en thuis. In het gemeentehuis ontmoeten ze elkaar dan eindelijk in het echt. Hier krijgen zij eerst in gemengde groepen een debattraining. Na de pauze stroomt de publieke tribune vol met ouders en leerlingen, en begint het eigenlijke debat.

Brood stelen?

Het ene team heeft als opdracht een stelling te verdedigen, en het andere moet deze aanvallen. Beide teams weten uitstekend te verwoorden waarom scholen al dan niet gemengd moeten zijn, en waarom ouders al dan niet verplicht moeten worden om naar ouderavonden te komen. Over de laatste stelling mogen de leerlingen hun eigen positie kiezen. Met de stelling dat je een brood mag stelen als je arm bent, zijn de meesten het oneens.

De juryleden, de wethouder, de voorzitter van het platform actieve ouders en onderwijs (PAOO) en een van de schooldirecteuren vinden het moeilijk een winnaar te benoemen. Daarom kiezen ze vier winnaars op grond van hun presentatie en argumenten: Coen Wildeboer Schut en Lisa Portengen van De Floralaan, en Bilal Boughlala en Mohammed Aouadi van De Driesprong.

Bovendien worden er vier speciale vermeldingen gegeven aan Evita Orlando en Emma Schleipen van De Floralaan, en aan Abdelkader Bendaoui en Vandi Mansaray van De Driesprong.

Ten slotte is er een aanmoedigingsprijs voor een meisje dat bijna de hele training niets durfde te zeggen, maar ondanks haar angst meerdere malen op eigen initiatief het woord heeft genomen tijdens het debat: Melis Özteke van de Driesprong.

Ouderacademie volop in ontwikkeling

Utrecht – Veel ouders zijn zich onvoldoende bewust hoeveel invloed zij kunnen hebben op de leerprestaties van hun kind. Ze hebben concrete handvatten nodig over de manier waarop ze effectief met de school kunnen samenwerken. Bijvoorbeeld op welke punten hun ondersteunende rol thuis essentieel is, en hoe zij hun kind thuis kunnen stimuleren in de ontwikkeling van taal en andere vaardigheden. De ouderacademie springt in op deze behoefte.

FORUM heeft een basiscursus ontwikkeld en uitgetest om actieve betrokkenheid bij het onderwijs op laagdrempelige wijze met ouders te bespreken. Thans worden, op basis van de behoeften van scholen en ouders, een aantal aanvullende modules ontwikkeld. Via deze cursus worden ouders in staat gesteld hun kind op cruciale momenten goed te begeleiden, en worden scholen verzekerd dat ouders over voldoende basisinformatie beschikken om constructief met hen samen te werken.

Opzet cursus

De cursus heeft tot doel om ouders toe te rusten met basiskennis en -vaardigheden met betrekking tot de ontwikkeling van hun kind. Het accent ligt zowel op de directe onderwijsondersteuning thuis, als op het verbeteren van de relatie ouder-lerkracht en de communicatie tussen school en ouders.

In zijn huidige vorm behandelt de cursus de volgende thema's in vier tot zes sessies van ongeveer twee uur:

- Onderwijsondersteuning thuis: scheppen van randvoorwaarden en meeleven.
- Talentontwikkeling: ontdekken en stimuleren van talenten, belang van een brede algemene opvoeding.
- Samenwerken met school: bewust worden van wederzijdse verwachtingen tussen ouders en school, en van de mogelijkheden om hier invulling aan te geven.
- Opvoedingsstijlen en manieren om te reageren op (ongewenst) gedrag van kinderen.
- Opvoeden in twee culturen: omgaan met verschillen tussen normen en waarden op school en thuis.

Nieuwe modules

Naast de basiscursus zijn de volgende modules in ontwikkeling:

- School- en beroepskeuzeoriëntatie: Cito-toets en schooladvies, moge-

lijkheden en beperkingen van verschillende VO-richtingen; begeleiding van kinderen bij de overgang naar het voortgezet onderwijs.

- Meertalig opvoeden: omgaan met meertaligheid op school en thuis; samenwerken met school voor effectieve taalontwikkeling.
- Volgen en bespreken van de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind: interpretatie van het rapport; Cito-volgsysteem; voorbereiding 10 minutengesprek.
- Rol van ouders in vroegtijdige taalontwikkeling; handvatten voor activiteiten thuis (afgestemd op de binnen de school gebruikte taalmethodes).
- Gezonde leefstijl: aanmoedigen van beweging en gezond voedsel en voorkomen van overgewicht en gerelateerde gezondheidsproblemen.

Een volledige cursus bestaat uit verschillende met elkaar samenhangende modules waarbinnen accenten kunnen worden gelegd op grond van de onderwijsfase van het kind:

- Tijdens de startgroep voor driejarigen kan veel nadruk gelegd worden op het belang van vroegtijdige taalontwikkeling, zodat kinderen met een goede uitgangspositie aan de basisschool kunnen beginnen.
- Aan het begin van het basisonderwijs kan de cursus vooral gericht worden op onderwijsondersteunend gedrag thuis en op de wederzijdse verwachtingen en samenwerking tussen ouders en school.
- Later tijdens het basisonderwijs kan er meer aandacht gegeven worden aan de rol van ouders bij het huiswerk en de overgang naar het voortgezet onderwijs.

Werkwijze

De cursus hanteert een laagdrempelige en interactieve werkwijze waarbij de toon open, persoonlijk en licht is. De focus ligt sterk op het versterken van het zelfvertrouwen van ouders in het eigen kunnen. Dit sluit aan bij de behoefte van ouders. Zij willen geen voorlichting die door 'deskundigen' over hen wordt uitgestort, maar praktische informatie over schoolzaken en vooral veel ruimte om eigen ervaringen en ideeën uit te wisselen. Naar aanleiding van vragen van ouders kan uitleg door de school over specifieke aspecten van het binnen de school gevoerde beleid of gebruikte methoden ingebouwd worden.

De cursus is geschikt voor alle ouders, en een qua opleidingsniveau en afkomst gemengde groepssamenstel-

ling komt de uitwisseling ten goede. Taalproblemen kunnen worden opgelost door het tempo aan te passen en/of met vertalers te werken. De cursus verlaagt voor ouders de drempel naar de school, en schept voor hen ook de gelegenheid om 'gehoord' te worden. Omgekeerd krijgt de school meer zicht waar ouders tegenaan lopen.

Organisatie

De cursus kan zowel vooraf gaan aan de basisschool via startgroepen voor driejarigen en VVE instellingen, als tijdens het primair onderwijs worden ingezet. Daarnaast kan de cursus breder worden aangeboden via taaltrajecten, consultatiebureaus, CJG's en andere instanties die kunnen dienen als vindplaatsen van ouders.

De cursus kan als vast onderdeel van het ouderbeleid worden aangeboden door hiervoor intern een professional te trainen. Op een basisschool kan bijvoorbeeld een oudercontactpersoon, coördinator van de ouderkamer of intern begeleider deze rol krijgen. Hiernaast kunnen beleidsmedewerkers van schoolbesturen getraind worden om de kennis te borgen en een rol te spelen in de inhoudelijke ondersteuning en de kwaliteitsbewaking.

Succesfactoren

- Duidelijke toedeling van de verantwoordelijkheid voor de cursus, het op de hoogte houden van het schoolteam over de inhoud en organisatorische aspecten ervan, en het verbinden van de cursusinhoud met thema's en zaken die binnen de school spelen.
- Voldoende aandacht voor de werking van ouders voor deelname aan de cursus via een persoonlijke benadering, bijv. door een oudercontactpersoon of klassenouders in te zetten voor de werving.
- Vrijwillige maar niet vrijblijvende cursusdeelname, en actieve benadering bij afwezigheid zonder afmelding.

Aanbod FORUM

- Intensieve training voor trainers (twee dagen).
- On the job coaching tijdens de eerste keer dat trainees zelf cursus aan ouders geven.
- Organisatie van incidentele werkbijeenkomsten voor professionals voor uitwisseling van ervaringen en bijscholing in nieuw ontwikkelde aanvullende modules.

Voor informatie kunt u terecht bij FORUM via pao0@forum.nl

Colofon

PAOO Courant is een uitgave van FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken

Coördinatie

Zeki Arslan en Annet Hermans

Samenstelling en productie

Marco Peper

Vormgeving en opmaak

www.1plus1-ontwerp.nl

Aan deze uitgave werkten mee

José Bruins, Dick Groenendijk, Fatima Haissoun, Margalith Kleijwegt, Lisette Massink, Robert van Mulligen.

Fotografie

De meeste foto's zijn van Mladen Pikulic

Distributie

Dinie van Schaik

© FORUM, augustus 2012

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het project PAOO wordt mede mogelijk gemaakt door het ministerie van OCW.

Postbus 201 / 3500 AE Utrecht
Telefoon (030) 297 43 21 / Website www.forum.nl

FORUM is een onafhankelijk kennisinstituut op het terrein van multiculturele vraagstukken vanuit het perspectief van de democratische rechtsstaat, sociale cohesie en gedeeld burgerschap. FORUM vergaart kennis op het brede terrein van integratie, stelt deze beschikbaar en zet de kennis om in praktisch toepasbare methoden en producten.